

**ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
5 семестр		
1	Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация	4
2	Захворювання кон'юнктиви і повік Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти	4
3	Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика	4
4	Глаукома	4
5	Захворювання сітківки і зорового нерва. Ушкодження органа зору. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі. Диференційований залік з освітнього компонента «Вузькі дисципліни: медсестринство в оториноларингології та офтальмології»	3 1
	Усього	20

ІНСТРУКТИВНА КАРТА

**для проведення практичного заняття № 1
з освітнього компонента**

**«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Сестринська справа»**

1. Тема заняття: Вступ. Історія розвитку офтальмології. Анатомія та фізіологія органа зору. Рефракція та акомодация

2. Мета проведення заняття:

Навчальна:

Знати:

1. Анатомію та фізіологію зорового аналізатора.
2. Основні зорові функції: центральний зір (гострота зору), периферичний зір (поле зору), кольоровідчуття, світловідчуття, бінокулярний зір.
3. Поняття про фізичну та клінічну рефракцію ока (еетропія, міопія, гіперметропія, астигматизм).

4. Поняття про акомодацію та вікові зміни зору (пресбіопія).
5. Принципи корекції аномалій рефракції (окуляри, контактні лінзи).

Вміти:

1. Визначати гостроту зору за допомогою таблиць Сівцева-Головіна та Орлової.
2. Визначати межі поля зору за допомогою периметра та контрольним методом.
3. Визначати кольоровідчуття за таблицями Рабкіна.
4. Досліджувати характер зору за допомогою кольоротесту.
5. Визначати вид рефракції суб'єктивним методом.
6. Підбирати окуляри.
7. Вимірювати відстань між центрами зіниць.
8. Виписувати рецепти на прості окуляри (сферичні лінзи).
9. Дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці в галузі під час обстеження пацієнта.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

- РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.
- РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
- РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.
- РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
- РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
- РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця:

апарат Ротта з освітлювачем та таблицями для визначення гостроти зору, таблиці Рабкіна, указка, оклюдор (заслінка) для ока, набір пробних очкових лінз (демонстраційний), периметр (ферстера або настільний), медична документація.

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на І занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Вступ до офтальмології. Організація допомоги та основи будови ока.
2. Визначення гостроти зору за таблицями Головіна—Сивцева, Орлової, Шевальова.
3. Визначення кольору сприйняття, поля зору.

4. Фізична та клінічна рефракція. Види клінічної рефракції: еметропія, міопія (короткозорість), гіперметропія (далекозорість), астигматизм.
5. Прогресуюча короткозорість, її ускладнення, сучасні методи лікування та профілактики. Визначення рефракції суб'єктивним методом. Корекція аномалій рефракції.
6. Діоптрія. Оптичні скельця, їх властивості та призначення. Підбирання простих окулярів, виписування рецептів.
7. Контактна та хірургічна корекція аметропії. Виписування рецептів при пресбіопії.
8. Акомодація та її порушення (спазм і параліч акомодації, "старечий зір"), об'єм та довжину акомодації.
9. Догляд за окулярами, контактними лінзами.

Питання для повторення:

1. Будова очного яблука та його придатків.
2. Що таке гострота зору і як вона вимірюється?
3. Види порушення рефракції та способи їх корекції.
4. Що таке пресбіопія і чому вона виникає?
5. Методика дослідження поля зору контрольним способом.
6. Роль фельдшера у профілактиці порушень зору у дітей та дорослих.

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Визначати гостроту зору за допомогою таблиць Сівцева-Головіна та Орлової.
2. Визначати межі поля зору за допомогою периметра та контрольним методом.
3. Визначати кольоровідчуття за таблицями Рабкіна.
4. Досліджувати характер зору за допомогою кольоротесту.
5. Визначати вид рефракції суб'єктивним методом.
6. Підбирати окуляри.
7. Вимірювати відстань між центрами зіниць.
8. Виписувати рецепти на прості окуляри (сферичні лінзи).

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача):
3. Записати рецепт на окуляри для хворого з міопією середнього ступеня.
4. Записати рецепт на окуляри для пацієнта 50 років (пресбіопія).
5. Намалювати схему ходу променів при міопії та гіперметропії.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. *Безпека життєдіяльності* / Є.П. Желіба, Н.В. Завіруха, В.В. Зацарний. — К.: Каравелла, 2005. — 205 с.
2. *Жабосєдов Г.Д.* Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.
3. *Жабосєдов Г.Д., Кіресєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 62 с.
4. *Жабосєдов Г.Д., Сергієнко М.М.* Очні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003. — 184 с.
5. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
6. *Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
7. *Корконіжско О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 216 с.
8. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.
9. *Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б.* Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.
10. *Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В.* Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

1. *Офтальмологія: Нормативне виробничо-практичне видання.* — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Домашнє завдання:

1. *Жабоедов Г.Д., Кіреєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 3 - 28 с.
2. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 5 – 54, 154 - 168 с.
3. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 3 – 54 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко
Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін
Протокол № від « » 20 р.
Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 2
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

1. Тема заняття: Захворювання кон'юнктиви і повік

Захворювання слізного та окорухового апарату очей, орбіти

2. Мета проведення заняття:

Навчальна:

Знати:

1. Методи лікування: способи введення лікарських речовин в око (інстиляції, закладання мазі, ін'єкції).
2. Хвороби повік: блефарити (лускатий, виразковий), ячмінь (зовнішній та внутрішній), халазіон, птоз, заворот та виворот повік. Етіологія, клініка, лікування.
3. Хвороби слезових органів: дакріoadеніт, дакріоцистит (гострий та хронічний, дакріоцистит новонароджених).
4. Захворювання орбіти: остеомієліт, флегмона орбіти.
5. Хвороби кон'юнктиви: кон'юнктивіти (бактеріальні, вірусні, алергічні). Основні симптоми (гіперемія, виділення, набряк).
6. Трахома: етіологія, стадії перебігу, ускладнення, профілактика та роль фельдшера у боротьбі з трахомою.
7. Хвороби рухового апарата: косоокість (співдружня та паралітична), ністагм.
8. Променеву терапію — зовнішнє, внутрішньопорожнинне, внутрішньотканинне та внутрішньопухлинне опромінення. Променеві реакції: місцеві та загальні, запобігання їм та лікування.
9. Медикаментозну терапію — хіміотерапія, гормонотерапія, імунотерапія та симптоматичне лікування.

Вміти:

1. Закапувати краплі в очі (інстиляція).
2. Закладати мазі за повіки (скляною паличкою).
3. Накладати моно- й бінокулярні пов'язки на очі.
4. Проводити масаж повік.
5. Застосувати теплові процедури.

6. Виписувати рецепти на основні лікарські засоби.
7. Визначати види косоокості.
8. Визначати кут косоокості за методом Гіршберга.
9. Визначати особливості зору (монокулярний, бінокулярний, одночасний) за допомогою чотириточкового кольоротесту.
10. Проводити зовнішній огляд повік і слізозових органів.
11. Проводити каналцеву та нососльозову (коларголові) проби Веста.
12. Асистувати при промиванні й зондуванні нососльозових шляхів.
13. Обробити край повік лікарськими засобами.
14. Провести огляд повік в умовах фокального освітлення.
15. Провести огляд кон'юнктиви в умовах фокального освітлення.
16. Вивернути верхню повіку (для огляду перехідної складки).
17. Взяти мазок з кон'юнктиви.
18. Промити кон'юнктивальний мішок (провести туалет очей при гнійних виділеннях).
19. Обробити кон'юнктиву в новонароджених.
20. Провести оклюзію здорового ока.
21. Дотримуватися правил охорони праці в галузі при обстеженні, догляді за пацієнтом, професійної безпеки та протиепідемічного режиму.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: набір очних крапель (антибіотики, антисептики, мідріатики), очні мазі, скляні палички, піпетки, стерильна вата та марлеві серветки, ниркоподібні лотки, дезінфікуючі розчини, муляжі ока, таблиці, схеми.

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Основні маніпуляції: найчастіший метод лікування — місцевий (краплі, мазі). Важливо дотримуватися стерильності, щоб не занести інфекцію. Краплі капають у нижнє кон'юнктивальне склепіння.
2. Захворювання повік:
3. Ячмінь (Hordeolum) — гостре гнійне запалення волосяного мішечка вій або сальної залози.
4. Халязіон — хронічне гранулематозне запалення хряща повіки (щільна "горошина").
5. Блефарит — запалення країв повік (свербіж, лусочки, випадіння вій).
6. Хвороби слъзових органів: найчастіше зустрічається дакріоцистит — запалення слъзового мішка через непрохідність носослъзової протоки (слъзотеча, гнійні виділення при натисканні на ділянку слъзового мішка).
7. Захворювання орбіти: остеомієліт, флегмона орбіти.
8. Кон'юнктивіти: запалення слизової оболонки. Тріада симптомів: почервоніння (ін'єкція), набряк (хемоз), виділення (гнійні, слизові).
9. Трахома: хронічне інфекційне захворювання (хламідія), що вражає кон'юнктиву та рогівку, призводить до рубцювання та сліпоті.
10. Косоокість: порушення положення очей, при якому одне або обидва ока відхиляються від точки фіксації.

Питання для повторення:

1. Анатомія повік та кон'юнктиви.
2. Відмінність між ячменем та халязіоном.
3. Правила асептики при виконанні очних процедур.
4. Клінічні ознаки гострого кон'юнктивіту.
5. Дакріоцистит новонароджених: тактика фельдшера (масаж, направлення до лікаря).
6. Профілактика інфекційних захворювань очей.

6. Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Закапувати краплі в очі (інстиляція).
2. Закладати мазі за повіки (скляною паличкою).
3. Накладати моно- й бінокулярні пов'язки на очі.
4. Проводити масаж повік.
5. Застосувати теплові процедури.
6. Виписувати рецепти на основні лікарські засоби.
7. Визначати види косоокості.
8. Визначати кут косоокості за методом Гіршберга.

9. Визначати особливості зору (монокулярний, біокулярний, одночасний) за допомогою чотириточкового кольоротесту.
10. Проводити зовнішній огляд повік і слізозових органів.
11. Проводити канальцеву та нососльозову (коларголові) проби Веста.
12. Асистувати при промиванні й зондуванні нососльозових шляхів.
13. Обробити край повік лікарськими засобами.
14. Провести огляд повік в умовах фокального освітлення.
15. Провести огляд кон'юнктиви в умовах фокального освітлення.
16. Вивернути верхню повіку (для огляду перехідної складки).
17. Взяти мазок з кон'юнктиви.
18. Промити кон'юнктивальний мішок (провести туалет очей при гнійних виділеннях).
19. Обробити кон'юнктиву в новонароджених.
20. Провести оклюзію здорового ока.

7. Методичні рекомендації з виконання та оформлення: індивідуальні завдання:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача): скласти таблицю диференційної діагностики різних видів кон'юнктивітів (бактеріальний, вірусний, алергічний).
3. Написати пам'ятку для пацієнта «догляд за очима при ячмені».
4. Скласти план бесіди про профілактику комп'ютерного зорового синдрому.

8. Рекомендована література:

Основна:

1. *Безпека життєдіяльності* / Є.П. Желіба, Н.В. Завіруха, В.В. Зацарний. — К.: Каравелла, 2005. — 205 с.
2. *Жабосєдов Г.Д.* Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.
3. *Жабосєдов Г.Д., Кіресєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 62 с.
4. *Жабосєдов Г.Д., Сергієнко М.М.* Очні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003. — 184 с.

5. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
6. *Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
7. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 216 с.
8. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.
9. *Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б.* Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.
10. *Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В.* Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

1. *Офтальмологія: Нормативне виробничо-практичне видання.* — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Домашнє завдання:

1. *Жабосєдов Г.Д., Кіресєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 4 – 7, 28 - 49 с.
2. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 54 – 92, 168 - 176 с.
3. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 70 – 116 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем **В.М.Кравченко**

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін
Протокол № від « » 20 р.
Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 3
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

1. Тема заняття: Захворювання склери, рогівки, судинної оболонки очей і кришталика

2. Мета проведення заняття:

Навчальна:

Знати:

1. Анатомію та фізіологію: будова фіброзної (рогівка, склера) та судинної (райдужка, війкове тіло, хоріоїдея) оболонок ока.
2. Хвороби рогівки (кератити): екзогенні (травматичні, бактеріальні, грибкові) та ендогенні (вірусні, нейрогенні).
3. Рогівковий синдром: тріада симптомів (сльозотеча, світлобоязнь, блефароспазм).
4. Наслідки захворювань рогівки: хмарка, пляма, більмо (лейкома). Кератопластика.
5. Сторонні тіла рогівки: клініка, небезпека інфікування, тактика видалення.
6. Хвороби склери: епісклерит, склерит (клінічні прояви, зв'язок з ревматичними хворобами).
7. Хвороби судинної оболонки (увеїти): передні увеїти (іридоцикліти) та задні увеїти (хоріоїдити).
8. Гострий ірит, іридоцикліт: основні симптоми (біль, зміна кольору райдужки, звуження зіниці, преципітати), ускладнення (синехії, вторинна глаукома), принципи лікування (мідріатики, протизапальні).
9. Хвороби кришталика (катаракта): етіологія (вікова, ускладнена, травматична), класифікація (за часом виникнення, за локалізацією), клінічні симптоми (поступове зниження зору, монокулярна поліопія), принципи хірургічного лікування.

Вміти:

1. Провести промивання очей.
2. Провести закапування крапель в очі.
3. Провести закладання мазей за повіки.
4. Провести коларголові та флюоресцеїнову проби.
5. Взяти матеріал з кон'юнктиви для бактеріологічного обстеження.

6. Дотримуватися правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при догляді за пацієнтом.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: настільна лампа, офтальмологічна лупа (13-20 діптр), ліхтарик, флюоресцеїн (смужки або розчин), набір очних крапель (анестетики, антибіотики, мідріатики — атропін/тропікамід), стерильні ватні кульки, інструменти для видалення сторонніх тіл (муляжі), таблиці диференційної діагностики.

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Метод бокового освітлення: дозволяє детально оглянути рогівку, передню камеру та райдужку. Світло направляють збоку, а огляд проводять спереду через лупу.
2. Кератити: запалення рогівки. Характерна наявність інфільтрату (помутніння). Якщо епітелій пошкоджений — це виразка рогівки (фарбується флюоресцеїном у зелений колір). Результат — стійке помутніння (більмо).
3. Іридоцикліт (передній увеїт): запалення райдужки та війкового тіла.
 - Скарги: сильний біль в оці, що посилюється вночі, зниження зору.

- Об'єктивно: перикорнеальна ін'єкція (фіолетовий вінчик навколо рогівки), зміна кольору райдужки (іржавий відтінок), зіниця вузька (міоз) і в'яло реагує на світло, неправильна форма зіниці (через спайки — синехії).
4. Невідкладна допомога: терміново мідріатики (розширити зіницю), щоб розірвати спайки!
 5. Хоріоїдит (задній увеїт): запалення власне судинної оболонки. Око спокійне (не червоне), болю немає. Скарги на «спалахи», «іскри» перед очима (фотопсії), зниження зору. Виявляється лише при офтальмоскопії (огляді очного дна).
 6. Кришталік: прозора, безсудинна структура. Його основна функція — акомодация та світлопроведення. Катаракта — будь-яке помутніння кришталіка. Єдина ефективна терапія — хірургічна (факоемульсифікація з імплантацією штучного кришталіка).

Питання для повторення:

1. Будова та функції рогівки (прозорість, чутливість, відсутність судин).
2. Що таке перикорнеальна ін'єкція судин і про що вона свідчить?
3. Диференційна діагностика між гострим кон'юнктивітом та гострим іридоциклітом.
4. Чому при іридоцикліті категорично заборонено звужувати зіницю (пілокарпін), а треба розширювати?
5. Перша допомога при проникаючому пораненні рогівки.
6. Що таке гіпопйон (гній у передній камері) і при яких станах він виникає?
7. Анатомо-фізіологічні особливості кришталіка?
8. Вивихи та підвивихи кришталіка?
9. Катаракти: природжені та набуті?
10. Форми природженої катаракти та методи її лікування?
11. Ознаки старечої катаракти, стадії її розвитку? Лікування хворих, профілактика?
12. Досягнення сучасної офтальмології в оперативному лікуванні катаракти?
13. Догляд за хворими до операції з приводу катаракти і після неї?
14. Афекія?
15. Лікарські засоби для профілактики розвитку катаракти?
16. Помутніння склистого тіла запального і дегенеративного характеру. клінічні ознаки, лікування та профілактика?

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Провести промивання очей.
2. Провести закапування крапель в очі.
3. Провести закладання мазей за повіки.
4. Провести коларголові та флюоресцеїнову проби.
5. Взяти матеріал з кон'юнктиви для бактеріологічного обстеження.

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача): записати статус ока при кератиті та іридоцикліті.
3. Скласти порівняльну таблицю «Диференційна діагностика «червоного ока» (кон'юнктивіт, кератит, іридоцикліт, напад глаукоми)».
4. Намалювати схему видів помутніння рогівки (хмарка, пляма, більмо).
5. Підготувати повідомлення про сучасні методи лікування катаракти (факоемульсифікація).

8. Рекомендована література:

Основна:

1. *Безпека життєдіяльності* / Є.П. Желіба, Н.В. Завіруха, В.В. Зацарний. — К.: Каравелла, 2005. — 205 с.
2. *Жабоєдов Г.Д.* Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.
3. *Жабоєдов Г.Д., Кіресв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 62 с.
4. *Жабоєдов Г.Д., Сергієнко М.М.* Очні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003. — 184 с.
5. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
6. *Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
7. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 216 с.

8. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.
9. *Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б.* Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.
10. *Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В.* Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

1. *Офтальмологія:* Нормативне виробничо-практичне видання. — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Домашнє завдання:

1. *Жабоедов Г.Д., Кіреєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 28 – 32, 42 -43, 49 -50 с.
2. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 92 - 110 с.
3. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 116 – 144 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 4
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

1. Тема заняття: Глаукома

2. Мета проведення заняття:

Навчальна:

Знати:

1. Глаукома: визначення, основні ознаки (підвищення ВОТ, атрофія зорового нерва, звуження поля зору).
2. Класифікація глаукоми: первинна (відкритокутова, закритокутова), вторинна.
3. Гострий напад глаукоми: причини, клініка (різкий біль, нудота, блювота, високий ВОТ, набряк рогівки), невідкладна допомога.
4. Роль фельдшера у ранньому виявленні та диспансерному спостереженні хворих на глаукому.

Вміти:

1. Визначити гостроту зору.
2. Визначити поля зору.
3. Провести вимірювання внутрішньоочного тиску методом пальпації.
4. Провести вимірювання внутрішньоочного тиску за допомогою тонометра.
5. Провести проби на глаукому.
6. Тракувати результати проведених проб.
7. Зібрати анамнез.
8. Провести закапування крапель в очі.
9. Провести закладання мазей за повіки.
10. Ввести ліки внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
11. Поставити п'явки на скроні.
12. Дотримуватися правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: тонометр Маклакова (муляж/демонстрація), табельний набір для пальцевої тонометрії, офтальмоскоп, схеми стадій розвитку катаракти, таблиці «Ознаки глаукоми», набір лікарських засобів для невідкладної допомоги (пілокарпін, діакарб, гліцерин).

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Глаукома: хронічне захворювання, при якому підвищення ВОТ призводить до загибелі волокон зорового нерва (глаукоматозна атрофія). Це є друга за поширеністю причина невиліковної сліпоти у світі.
2. Норма ВОТ: 10–21 мм рт. ст.
3. Гострий напад закритокутової глаукоми: виникає при раптовому блокуванні кута передньої камери коренем райдужки. Це офтальмологічна невідкладна ситуація.
4. Симптоми: різкий, нестерпний біль в оці та відповідній половині голови, значне зниження зору, райдужні кола навколо джерела світла, набряк рогівки (вона стає «запітнілою»), зіниця розширена та не реагує на світло.

Питання для повторення:

1. Дренажна система ока, гідродинаміку внутрішньоочної рідини та внутрішньоочний тиск?
2. Етіологія глаукоми?
3. Глаукома як одна з причин сліпоти?

4. Природжена глаукома: її ознаки, лікування?
5. Вторинна глаукома, зв'язок з основними захворюваннями організму?
6. Класифікація первинної глаукоми: за формою (закритокутова, відкритокутова, змішана). за стадією (I, II, III, IV). за станом внутрішньоочного тиску (a, b, c). за динамікою зорових функцій (стабілізована, нестабілізована)?
7. Підозра на глаукому?
8. Гострий напад глаукоми?
9. Тактика фельдшера при гострому нападі глаукоми?
10. Лікування, диспансеризація хворих на глаукому, роль профілактичних оглядів у ранній діагностиці глаукоми?
11. Що таке безконтактна тонометрія?
12. Що таке методика Гольдманата?
13. Індикатор внутрішньоочного тиску?
14. Анатомічні структури, що беруть участь у циркуляції внутрішньоочної рідини (війкове тіло, кут передньої камери, трабекулярна сітка)?
15. Які офтальмологічні захворювання спричиняють біль та почервоніння ока (диференційна діагностика)?
16. Що таке акомодация та як вона пов'язана з кришталиком?
17. Методи дослідження зорових функцій?
18. Як відрізнити гострий напад глаукоми від гострого іридоцикліту (диференційна діагностика "червоного ока")?

6. Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Визначити гостроту зору.
2. Визначити поля зору.
3. Провести вимірювання внутрішньоочного тиску методом пальпації.
4. Провести вимірювання внутрішньоочного тиску за допомогою тонометра.
5. Провести проби на глаукому.
6. Трактувати результати проведених проб.
7. Зібрати анамнез.
8. Провести закапування крапель в очі.
9. Провести закладання мазей за повіки.
10. Ввести ліки внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
11. Поставити п'явки на скроні.
12. Дотримуватися правил охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

7. Методичні рекомендації з виконання та оформлення:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача).
3. Скласти ситуаційну задачу щодо диференційної діагностики гострого нападу глаукоми.
4. Написати план бесід з пацієнтами 40+ про необхідність регулярного вимірювання ВОТ.

8. Рекомендована література:

Основна:

1. *Безпека життєдіяльності* / Є.П. Желіба, Н.В. Завіруха, В.В. Зацарний. — К.: Каравелла, 2005. — 205 с.
2. *Жабосєдов Г.Д.* Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.
3. *Жабосєдов Г.Д., Кіресєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 62 с.
4. *Жабосєдов Г.Д., Сергієнко М.М.* Очні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003. — 184 с.
5. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
6. *Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.
7. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 216 с.
8. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.
9. *Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б.* Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.
10. *Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В.* Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

1. *Офтальмологія: Нормативне виробничо-практичне видання.* — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Домашнє завдання:

1. *Жабосдов Г.Д., Кіреєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров’я, 2002. — 4 -20, 28 – 32, 54 - 59 с.
2. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 125 – 145, 184 – 187 с.
3. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров’я, 1998. — 153 – 164 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛЯ

ІНСТРУКТИВНА КАРТА
для проведення практичного заняття № 5
з освітнього компонента
«Вузькі дисципліни: медсестринство в офтальмології»
для здобувачів освіти III курсу
освітньо-професійна програма «Сестринська справа»

1. Тема заняття: Захворювання сітківки і зорового нерва. Травми, контузії, опіки. Охорона праці в галузі

2. Мета проведення заняття:

Навчальна:

Знати:

1. Анатомію та фізіологію сітківки та зорового нерва (очне дно, сліпа пляма, жовта пляма, диски зорового нерва).
2. Хвороби сітківки: крововилив в сітківку, розрив та відшарування сітківки (клініка, невідкладна тактика), емболія центральної артерії сітківки.
3. Хвороби зорового нерва: неврит, атрофія зорового нерва (причини, діагностичні ознаки).
4. Травми ока: класифікація (непроникні, проникні), симптоми, перша допомога при хімічних та термічних опіках, контузях, сторонніх тілах.
5. Поняття про сліпоту: визначення, ступені втрати зору.
6. Роль медичної сестри у ранньому виявленні очних ускладнень при гіпертонічній хворобі та цукровому діабеті.

Вміти:

1. Визначити гостроту зору.
2. Визначити поля зору.
3. Провести дослідження кольоровідчуття за таблицями Рабкіна.
4. Тракувати результати обстеження.
5. Збирати анамнез.
6. Закапувати краплі в очі.
7. Вводити ліки під кон'юнктиву.
8. Здійснювати догляд після операції.
9. Ввести ліки внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
10. Накладати монокулярні пов'язки.
11. Накладати біокулярні пов'язки.
12. Проводити огляд та пальпацію ока, захисного апарату очей.
13. Взяти кров на біохімічне дослідження.
14. Надати невідкладну долікарську допомогу при травмах, контузях, опіках органу зору.

15. Дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці в галузі; професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК. 1. Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК. 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК. 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН. 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН. 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН. 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН. 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН. 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .

РН. 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН. 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН. 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. Матеріально-технічне оснащення робочого місця: таблиці «Очне дно в нормі та при патології», схеми «Діабетична ретинопатія», набір для надання невідкладної допомоги (фізрозчин для промивання, знеболювальні краплі, стерильні серветки, захисний щиток, бинти), офтальмоскоп (демонстрація).

4. Інструктаж з техніки безпеки – первинний - проведений на I занятті, цільовий.

5. Короткі відомості з теоретичної частини роботи:

1. Сітківка (Retina): нервова оболонка, що сприймає світло (містить палички та колбочки). Центральна зона — жовта пляма (Macula) — відповідає за максимальну гостроту зору.
2. Діабетична ретинопатія: ускладнення цукрового діабету, що призводить до мікроаневризм, крововиливів, набряку сітківки та, зрештою, до сліпоті. Поділяється на непроліферативну та проліферативну стадії.

3. Відшарування сітківки: відділення сітківки від судинної оболонки.
Симптоми: раптова поява «завіси» або тіні перед оком, спалахи (фотопсії). Вимагає негайної госпіталізації.
4. Зоровий нерв: неврит (запалення) проявляється різким зниженням зору та змінами на диску зорового нерва. Атрофія — остаточна загибель нервових волокон, що призводить до сліпоты.
5. Перша допомога при хімічних опіках: негайно і тривало (15-30 хв) промивати око великою кількістю проточної води або фізіологічним розчином. Транспортування хворих з проникаючими пораненнями — з накладеною стерильною пов'язкою та захисним щитком, без натискання на око.

Питання для повторення:

1. Будова очного дна: що видно при офтальмоскопії?
2. Очні симптоми при гіпертонічній хворобі.
3. Основні причини атрофії зорового нерва.
4. Симптоми проникаючого поранення очного яблука.
5. Дії фельдшера при хімічному опіку ока.

6.Зміст і послідовність виконання завдань:

1. Визначити гостроту зору.
2. Визначити поля зору.
3. Провести дослідження кольоровідчуття за таблицями Рабкіна.
4. Тракувати результати обстеження.
5. Збирати анамнез.
6. Закапувати краплі в очі.
7. Вводити ліки під кон'юнктиву.
8. Здійснювати догляд після операції.
9. Ввести ліки внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
10. Накладати монокулярні пов'язки.
11. Накладати біокулярні пов'язки.
12. Проводити огляд та пальпацію ока, захисного апарату очей.
13. Взяти кров на біохімічне дослідження.
14. Надати невідкладну долікарську допомогу при травмах, контузіїх, опіках органу зору.
15. Дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці в галузі; професійної безпеки, протиепідемічного режиму під час догляду за пацієнтом.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Оболонки очного яблука.
2. Будова та функції зовнішньої оболонки ока.

3. Будова внутрішньої оболонки ока, функції.
4. Будова середньої оболонки ока, функції.
5. Бінокулярний зір.
6. Функції зорового нерва.
7. Будова кута передньої камери, функції.
8. Будова повік.
9. Гідродинаміка ока.
10. Будова слізного апарату ока.
11. Характеристика внутрішньоочного тиску.
12. Шляхи відтоку водянистої вологи.
13. Будова та функції склистого тіла.
14. Слізовивідні шляхи.
15. Характеристика периферійного зору.
16. Оптична система ока.
17. Основа кольорового зору.
18. Зорові функції органа зору.
19. Визначення центрального зору.
20. Поняття про клінічну рефракцію.
21. Поняття про акомодацію.
22. Вікові особливості кришталика, вплив їх на його функцію.
23. Види акомодації.
24. Поняття про астигматизм.
25. Еметропічна рефракція.
26. Особливості догляду за контактними лінзами.
27. Визначення периферійного зору.
28. Визначення гіперметропічної рефракції.
29. Визначення міопії.
30. Особливості корекції короткозорості та далекозорості.
31. Поняття за пресбіопію.
32. Вимоги до використання очних крапель.
33. Механізми забезпечення стабільності очного тиску.
34. Препарати, що звужують зіницю.
35. Препарати, що розширюють зіницю.
36. Лікарські засоби, які використовують для місцевого лікування очей.
37. Способи місцевого лікування очей.
38. Відмінності ячменя від блефариту.
39. Трахома, причини виникнення, ознаки.
40. Медсестринський процес при трахомі.
41. Причини виникнення виразкового блефариту.
42. Поверхнева ін'єкція, відмінності від глибинної.
43. Відмінності лусочкового та виразкового блефаритів.
44. Ускладнення ячменя.
45. Медсестринська діагностика кон'юнктивіту.
46. Ускладнення кон'юнктивіту.
47. Відмінності бактеріального та вірусного кон'юнктивіту.

48. Медсестринська діагностика дакріоциститу.
49. Причини та ознаки дакріоденіту.
50. Способи визначення прохідності слізних шляхів.
51. Препарати для лікування вірусного і бактеріального кон'юнктивіту.
52. Профілактика кон'юнктивіту.
53. Медсестринське спостереження при кон'юнктивіті.
54. Особливості алергійного кон'юнктивіту.
55. Загальне і місцеве лікування алергійного кон'юнктивіту.
56. Запалення рогівки, класифікація.
57. Медсестринська діагностика кератиту.
58. План медсестринських втручань при кератиті.
59. Ускладнення кератиту.
60. Причини виникнення кератиту.
61. Невідкладна допомога при ушкодженнях рогівки.
62. Медсестринська діагностика іридоцикліту.
63. Відмінності гострого іридоцикліту від нападу глаукоми.
64. Медсестринська діагностика глаукоми.
65. Медсестринські втручання при іридоцикліті.
66. Принципи лікування більма.
67. Профілактика гострого нападу глаукоми.
68. Медсестринський процес при глаукомі.
69. Причини та ознаки гострого нападу глаукоми.
70. Препарати, які використовують для зниження очного тиску.
71. Невідкладна допомога при гострому нападі глаукоми.
72. Показання до хірургічного лікування глаукоми.
73. Медсестринська діагностика захворювань переднього та заднього відділів судинної оболонки ока.
74. Причини захворювань судинного тракту.
75. Види ушкоджень ока.
76. Визначення тяжкості контузії.
77. Медсестринська діагностика ушкоджень ока.
78. Основні ознаки проникних поранень ока.
79. Медсестринська допомога при проникних пораненнях ока.
80. Діагностика різних ступенів опіку.
81. Види опіків.
82. Медсестринська допомога при різних видах опіків.
83. Ознаки другого ступеня опіку.
84. Медсестринський процес при захворюваннях сітківки.
85. Причини виникнення крововиливу у сітківку.
86. Медсестринська діагностика крововиливу у сітківку.
87. Медсестринське спостереження при крововиливі у сітківку.
88. Причини виникнення розриву сітківки.
89. Медсестринська діагностика розриву сітківки.
90. Особливості лікування розриву сітківки.
91. Види косоокості.

92. Роль медичної сестри в діагностиці та лікуванні косогляду.
93. Роль загальних захворювань організму в розвитку захворювань ока.
94. Види катаракти.
95. Медсестринська діагностика катаракти.
96. Особливості лікування катаракти.
97. Медсестринська діагностика захворювань орбіти.
98. Консервативне та хірургічне лікування захворювань орбіти.
99. Гострі та хронічні захворювання зорового нерва.
100. Причини та ознаки гострого неврити зорового нерва.
101. План медсестринських втручань при невриті зорового нерва.
102. Причини атрофії зорового нерва.
103. Медсестринська діагностика атрофії зорового нерва.
104. Лікування атрофії зорового нерва.
105. Роль медичної сестри у профілактиці виникнення атрофії зорового нерва.
106. Причини сліпоти.
107. Зв'язок захворювань ока з хворобами серцево-судинної системи.
108. Зв'язок захворювань ока з ендокринними захворюваннями.
109. Професійні захворювання очей.
110. Роль медичної сестри в профілактиці професійних захворювань очей.
111. Правила техніки безпеки та охорони праці, професійної безпеки, протиепідемічного режиму в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Участь медичної сестри в профілактиці та лікуванні хвороб ЛОР-органів, наданні невідкладної допомоги, догляді за хворими. Робота медичної сестри у ЛОР-кабінеті та стаціонарі.
2. Дотримання правил охорони праці. Знищення і знезараження предметів, забруднених кров'ю, екскретми хворих. Складання плану заходів профілактики поширення ВІЛ-інфекції, гепатиту С.
3. Анатомія та фізіологія носа і при носових пазух.
4. Опіки, відмороження носа. Лікування та догляд.
5. Фурункул носа. Клінічні симптоми, методи лікування, догляд.
6. Гострі риніти. Лікування, догляд, профілактика.
7. Носова кровотеча. Причини, засоби спинення кровотечі, догляд.
8. Види сторонніх тіл порожнини носа. Принципи їх видалення.
9. Причини гострих і хронічних захворювань при носових пазух. Клінічні симптоми. Методи лікування та догляду.
10. Анатомія і фізіологія глотки.
11. Аденоїди. Аденоїдити. Клінічні симптоми, методи лікування та догляду за хворими, профілактика. Вплив аденоїдів на прилеглі органи і розвиток дитячого організму.
12. Підготовка хворого до аденотомії. Допомога медичної сестри при аденомії у дітей. Догляд за хворими після операції.

13. Ангінї. Причини, класифікація, догляд. Ускладнення.
14. Дифтерія глотки. Ознаки дифтерійного нальоту. Взяття мазка на дифтерію.
15. Хронічний тонзиліт. Причини, методи лікування та догляду.
16. Підготовка хворого до операції тонзилектомії. Післяопераційний догляд.
17. Сторонні тіла глотки. Методи видалення.
18. Анатомія та фізіологія гортані і трахеї.
19. Гострий ларингіт. Клінічні симптоми, лікування, догляд.
20. Гострий стенозувальний ларинготрахеобронхіт у дітей. Особливості перебігу, методи лікування та догляду.
21. Стеноз гортані. Причини, ступені тяжкості, клінічні симптоми, засоби терапевтичного лікування, догляд.
22. Набір медичного інструментарію для трахеотомії. Догляд за хворими з трахеостомою.
23. Методи видалення сторонніх тіл з гортані, трахеї, бронхів.
24. Анатомія та фізіологія вуха (зовнішнього, середнього та внутрішнього).
25. Механічні, термічні, хімічні травми зовнішнього вуха.
26. Фурункул зовнішнього вуха. Причини, клінічні симптоми, лікування, догляд.
27. Сірчана пробка. Особливості видалення.
28. Сторонні тіла зовнішнього вуха, їх різновиди, особливості видалення.
29. Гостре та хронічне запалення середнього вуха. Причини, лікування, догляд.
30. Особливості гострого отиту в дітей грудного віку.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Проведення зовнішнього огляду ока та захисного апарату.
2. Вивертання повіки.
3. Збирання анамнезу.
4. Визначення гостроти зору.
5. Визначення поля зору.
6. Вимірювання величини внутрішньоочного тиску.
7. Визначення кольоросприйняття.
8. Досліджування бінокулярного зору (метод Соколова).
9. Визначення кута косоокості (спосіб Гіршберга).
10. Вимірювання температури тіла.
11. Проведення проби на глаукому.
12. Визначення стадії глаукоми.
13. Проведення пальпації ока.
14. Перевірка прохідності слізних шляхів.
15. Тракуювання результатів обстежень.
16. Проведення коларголової проби.
17. Промивання очей.

18. Закапування очей.
19. Закладання мазі за повіку.
20. Промивання слізних шляхів.
21. Введення ліків під кон'юнктиву.
22. Ставлення п'явок на скроні.
23. Введення ліків підшкірно, внутрішньом'язово, внутрішньовенно.
24. Догляд за дренажем.
25. Накладання монокулярної пов'язки.
26. Накладання біокулярної пов'язки.
27. Корекція порушень рефракції.
28. Надання пояснень використуванню лінз при різних видах порушень рефракції.
29. Проведення оклюзії здорового ока.
30. Масаж повік.
31. Оброблення хрящового краю повік.
32. Взяття крові на біохімічне дослідження.
33. Взяття матеріалу з кон'юнктиви на бактеріологічне дослідження.
34. Догляд хворого після операції.
35. Дотримання правил техніки безпеки та охорони праці в галузі, професійної безпеки, протиепідемічного режиму при роботі в офтальмологічному відділенні лікувально-профілактичного закладу.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Передня риноскопія за допомогою лобового рефлексора.
2. Накручування вати на зонд і взяття мазка зі слизової оболонки носа.
3. Закапування в ніс лікарських засобів, введення мазі.
4. Проведення передньої тампонади носа.
5. Накладання зігрівального компресу на ділянку верхньощелепної пазухи.
6. Накладання пращоподібної пов'язки на ніс.
7. Огляд порожнини рота.
8. Проведення середньої фарингоскопії.
9. Узяття мазка зі слизової оболонки глотки на дифтерію.
10. Змазування піднебінних мигдаликів і задньої стінки глотки.
11. Пальпація шиї та підщелепних лімфатичних вузлів.
12. Приготування розчинів для полоскання глотки та інгаляцій.
13. Накладання зігрівального компресу на підщелепну ділянку.
14. Набір інструментів для трахеотомії.
15. Туалет і заміна внутрішньої трахеостомічної трубки.
16. Перев'язка хворих після трахеотомії.
17. Введення лікарських засобів у гортань, проведення інгаляцій.
18. Накладання зігрівального компресу на ділянку гортані.
19. Введення носостравохідної трубки.
20. Огляд і пальпація ділянки зовнішнього вуха та козелка.

21. Проведення туалету зовнішнього слухового ходу.
22. Узяття мазка із зовнішнього слухового ходу.
23. Отоскопія.
24. Уведення лікувальних засобів у зовнішній слуховий хід.
25. Накладання зігрівального компресу на ділянку вуха.
26. Накладання вушних пов'язок — великої та малої.
27. Видалення сірчаних пробок із зовнішнього слухового ходу методом вимивання.
28. Продування слухових труб за методом Політцера.
29. Пневмомасаж барабанної перетинки.
30. Дослідження слуху шепітним і голосним мовленням.

7.Методичні рекомендації з виконання та оформлення: індивідуальні завдання:

1. Оформити щоденник (описати алгоритми виконання практичних навичок).
2. Виконати індивідуальні завдання (за вказівкою викладача).
3. Скласти пам'ятку для пацієнта з цукровим діабетом щодо огляду очного дна.
4. Розробити алгоритм дій фельдшера при відшаруванні сітківки.
5. Підготувати повідомлення на тему «Лазерне лікування патології сітківки».

8. Рекомендована література:

Основна:

1. *Безпека життєдіяльності* / Є.П. Желіба, Н.В. Завіруха, В.В. Зацарний. — К.: Каравелла, 2005. — 205 с.
2. *Жабосєдов Г.Д.* Терапевтична офтальмологія: навч. посібник. — К.: Здоров'я, 2003. — 134 с.
3. *Жабосєдов Г.Д., Кіресєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 62 с.
4. *Жабосєдов Г.Д., Сергієнко М.М.* Очні хвороби. — К.: Здоров'я, 2003. — 184 с.
5. *Касевич Н.М.* Медсестринська етика і деонтологія: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 200 с.
6. *Касевич Н.М., Шаповал К.І.* Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 248 с.

7. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 216 с.
8. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 184 с.
9. *Тарасюк В.С., Кучанська Г.Б.* Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник. — К.: Медицина, 2010. — 488 с.
10. *Шегедин М.Б., Антоненко Ю.О., Ольхова О.В.* Медсестринство в офтальмології: навч. посібник — Вінниця: Нова книга, 2008. — 104 с.

Додаткова

1. *Офтальмологія:* Нормативне виробничо-практичне видання. — К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ “Медінформ”, 2006. — 408 с.

Домашнє завдання:

1. *Жабоедов Г.Д., Кіреєв В.В.* Практикум з очних хвороб. — К.: Здоров'я, 2002. — 3 - 61 с.
2. *Корконіжко О.М.* Медсестринство в офтальмології. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 110 – 125, 145 – 154, 187 - 192 с.
3. *Новицький І.Я.* Очні хвороби: підручник. — К.: Здоров'я, 1998. — 144 – 153, 164 – 178 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://chmfc.com.ua/>

Інструктивна карта складена викладачем В.М.Кравченко

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № від « » 20 р.

Голова комісії Марія ШУЛЛА

